EUROOPA KOMISJON

Brüssel 13.7.2010
KOM(2010) 375 lõplik

2010/0208 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse direktiivi 2001/18/EÜ seoses liikmesriikidega võimalusega piirata või keelata oma territooriumil GMOde kasvatamist

{KOM(2010) 380 lõplik}

SELETUSKIRI

1. Ettepaneku taust

Euroopa Liit (EL) on vastu võtnud põhjaliku õigusliku raamistiku lubamaks tooteid, mis koosnevad või on saadud geneetiliselt muundatud organismidest (GMO). Loa andmise menetlus hõlmab GMOde kasutamist toidus ja söödas, tööstuslikus tootmises ja kasvatamises ning GMOdest saadud toodete kasutamist toidus ja söödas.

Euroopa Liidu loasüsteemi eesmärk on vältida GMOde kahjulikku mõju inimeste ja loomade tervisele ning keskkonnale, luues samal ajal nende toodete siseturu. GMOdele loa andmine enne nende turule lubamist on sätestatud kahes õigusaktis: direktiivis 2001/18/EÜ geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta[1] ning määruses (EÜ) nr 1829/2003 geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kohta[2]. Mõlema õigusaktiga on kehtestatud teaduslikel argumentidel põhinevad standardid, et hinnata potentsiaalset ohtu inimeste ja loomade tervisele ning keskkonnale, samuti märgistamise nõuded. Lisaks on määruses (EÜ) nr 1830/2003[3] sätestatud eeskirjad GMOde jälgitavuse ja märgistuse kohta ning GMOdest saadud toidu ja sööda jälgitavuse kohta.

Nõukogu 2008. aasta detsembri järeldustes leiti, et kehtiv GMOde õigusraamistik on põhjalik, ning rõhutati, et olemasolevaid sätteid on vaja paremini rakendada, eelkõige kasvatamise osas. Samuti rõhutati vajadust taotluste pidevaks menetlemiseks ilma põhjendamatute viivitusteta. 2009. aasta märtsis lükkas nõukogu tagasi komisjoni ettepaneku, millega nõuti, et Austria ja Ungari tunnistaksid kehtetuks oma riiklikud kaitsemeetmed, sest Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) hinnangul ei olnud vajalikku teaduslikku alust, nagu on nõutud ELi õigusaktides. Seejärel palus 13 liikmesriiki[4] komisjonil valmistada ette ettepanekud, mis annaksid liikmesriikidele vabaduse ise otsustada GMOde kasvatamise üle[5].

Uuele komisjonile 2009. aasta septembris president Barroso esitatud poliitilistes suunistes on viidatud subsidiaarsuse põhimõttele GMOde valdkonnas kui näitele, et tasakaal ELi raamistiku ning 27 liikmesriigi erisuste arvestamise vajaduse vahel ei pruugi alati olla õige. Nende suuniste kohaselt peaks olema võimalik ühendada teadusel põhinevat ELi lubade andmise menetlust liikmesriikide vabadusega otsustada, kas nad soovivad kasvatada oma territooriumil geneetiliselt muundatud põllukultuure või mitte.

Määruse ettepaneku eesmärk on neid suuniseid rakendada, sätestades õigusliku aluse ELi GMOde õigusraamistikus, mis võimaldaks liikmesriikidel piirata või keelata tervel oma territooriumil või osal sellest selliste GMOde kasvatamist, mis ELi tasandil on loa saanud. Sellised keelud või piirangud peavad põhinema muul, kui ELi loasüsteemi kohasel keskkonna- ja terviseohu hinnangul.

---

1 EÜT L 106, 17.4.2001, lk 1.
2 ELT L 268, 18.10.2003, lk 1.
3 ELT L 268, 18.10.2003, lk 24.
4 AT, BG, IE, EL, CY, LV, LT, HU, LU, MT, NL, PL ja SI.
5 Vastavad arutelud toimusid nõukogu istungitel 2. märtsil, 23. märtsil ja 25. juunil 2009.

2. Eelistatud võimalus ja selle mõjude hindamine

2.1. ELi õigusraamistiku muutmise põhjused teiste võimalustega võrreldes

A. Kehtiv õigusraamistik ei käsitle piisavalt vajadust anda liikmesriikidele rohkem vabadust GMOde kasvatamise seisukohast, sest see ei võimalda piisavat paindlikkust GMOde kasvatamise üle otsustamisel, kui need on ELi tasandil loa saanud.

Samaaegse viljelemise soovituse[6] asendamine riiklike meetmete väljatöötamise suuniste soovitusega, et vältida GMOde tahtmatut sattumist tavapärastesse ja mahepõllunduskultuuridesse, täiendab samme, mis on võetud liikmesriikide paindlikkuse tagamiseks, et võtta arvesse põllumajanduse eritingimusi oma territooriumil. Siiski võib uue soovituse kohaldamisala, mis peegeldab direktiivi 2001/18/EÜ[7] artiklit 26a, käsitleda üksnes meetmeid, mille eesmärk on vältida GMOde tahtmatut sattumist muudesse kultuuridesse, mis annab liikmesriikidele vähem ruumi otsustamiseks, kui tervikliku õigusraamistiku muutmise korral.

Mõningad täiendavad elemendid, mis on seotud GMOde lubamise ELi raamistikuga, võivad anda võimaluse võtta arvesse kasvatamise eritingimusi liikmesriikides. Nendeks võivad olla i) piirkondlike aspektide arvestamine ohu hindamise ja loa tingimuste puhul või ii) muude legitiimsete faktorite arvestamine määruse kohaselt. Siiski mõjutaksid need võimalused ainult viisi, kuidas lubasid ELi tasandil antakse. Lisaks oleks raamistik, milles neid elemente kohaldataks, liiga piirav. Seetõttu ei täidaks nad üldist eesmärki lubada liikmesriikidel otsustada GMOde kasvatamise üle, võttes arvesse oma eritingimusi.

Asjaolu, et liikmesriikidel ei ole praegu kaalutlusõigust lubatud GMOde kasvatamise osas, on mitmel juhul põhjustanud liikmesriikide hääletamist mitteteaduslike põhjenduste alusel. Mõned liikmesriigid on võtnud kasutusele kaitseklauslid või kasutanud asutamislepingu siseturgu reguleerivas osas sätestatud spetsiaalseid teavitusmeetmeid, et keelata GMOde kasvatamine riiklikul tasandil.

B. Seetõttu oleks vaja muuta kehtivat ELi õigusraamistikku, et lihtsustada otsuste tegemist ja võtta arvesse kõiki asjaomaseid faktoreid. Arvatavasti kohaldaksid liikmesriigid selle tulemusena vähem kaitseklausleid, mis õigusaktide kohaselt peavad üksnes põhinema uutel või täiendavatel teaduslikel tõenditel, mis käsitlevad GMOde ohutust tervisele ja keskkonnale. See vähendaks nii komisjoni kui ka EFSA institutsioonilist koormust. Lisaks ei kasutaks liikmesriigid Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikli 114 lõike 5 kohast menetlust, et piirata või keelata

---

6 Komisjoni 23. juuli 2003. aasta soovitus geneetiliselt muundatud, tavapäraste ja mahepõllukultuuride samaaegse viljelemise tagamist käsitlevate riiklike strateegiate ja heade tavade arendamise suuniste kohta.

7 Direktiivi 2001/18/EÜ artikli 26a lõike 1 kohaselt võivad „liikmesriigid võtta samaaegse viljelemisega seotud asjakohaseid meetmeid, et vältida GMOde tahtmatut sattumist muudesse toodetesse”.

GMOde kasvatamist oma territooriumil muudel kaalutlustel kui tervise- või keskkonnakaitse. Muudatusettepanek pakuks tõenäoliselt õiguskindlust liikmesriikidele, kes soovivad piirata või keelata GMOde kasvatamist. Lisaks pakuks see asjaomastele sidusrühmadele (nt GMOde kasvatajad, mahepõllumajandustootjad, tavapõllumajandustootjad, seemnete tootjad/eksportijad/importijad, loomakasvatajad, söödakäitlejad ning tarbijad ja biotehnoloogiaettevõtted) suuremat selgust GMOde kasvatamise osas ELis ning tõenäoliselt suurendaks otsuste tegemise protsessi prognoositavust.

2.2. Ettepaneku sotsiaalne, majanduslik ja keskkonnaga seotud mõju

GMOde kasvatamine ELis on käesoleva ajani olnud väga piiratud. Seetõttu on raske eelnevalt hinnata majandusliku, sotsiaalse ja keskkonnaga seotud mõju täpset suurust, kui liikmesriigid saaksid õiguse otsustada kasvatamise keelamise/piiramise üle.

2.2.1. *Majanduslik mõju*

Ettepanek ei mõjuta GMOdele ELi lubade andmise protsessi ning komisjon jätkab kasvatamistaotluste menetlemist kehtivate eeskirjade kohaselt. Seetõttu puudub ettepanekul otsene mõju taotluse esitajatele. See puudutab peamiselt 17 taotlust, millele lubade andmise või pikendamise menetlus on praegu käimas (peamiselt mais)[8].

A. Olemasolevate suundumuste jätkumine – geneetiliselt muundatud kultuuride ja seemnete kasvatamine ELis

Praeguse piiratud ELi kasvatamiskogemuse põhjal võib eeldada, et geneetiliselt muundatud (GM) seemnete tootmine ja GMOde kasvatamine hakkab ELis toimuma põhiliselt liikmesriikides, kes on kasvatamist oma territooriumil juba katsetanud. Üldine kiirus, millega GMOde kasvatamine võib ELis levida, on ebaselge, kui võtta aluseks stsenaariumid, mis on koostatud olemasoleva õigusraamistiku alusel[9]. Põllumajandustootjate üleminek GMOle sõltub ühest küljest loodetavast tootlikkuse tõusust või turuvõimalustest ning teisest küljest võimalikest piiravatest teguritest nagu GM seemnete kõrgem hind, geneetiliselt muundamata toodete eest saadav suurem marginaal, võimalik turu tõrjuv hoiak[10] ning riiklikke samaaegse viljelemise ja vastutusmeetmete hind. Eraldatuse tagamine on keerulisem piirkondades, kus tavaseemnete kasvatamine kattub suurel määral GM seemnete ja GM kultuuride kasvatamisega.

---

8 14 taotlust maisi kohta, üks sojaubade, üks suhkrupeedi ja üks kartuli kohta.

9 "The economics of adventitious presence thresholds in the EU seed market", Kalaitzandonakes, Magnier; uurimus, juuni 2007.

10 Vastavalt 2006. aasta komisjoni rakendusaruandele määruse (EÜ) nr 1829/2003 kohta, on ELi turuosa märgistatud GM toidu ja sööda toodete hulgas erinev. Geneetiliselt muundatud toodetena märgistatud söötasid on turul palju rohkem kui geneetiliselt muundatud toite. See tuleneb peamiselt õigusliku raamistiku kui sellisega mitteseotud teguritest, sh tarbijanõudlus, erinevate toorainete suhteline kättesaadavus ja hinnad maailmaturul ning toiduainetootjate ja jaemüüjate strateegiad.

B. GM seemnete turustamine

Käesolev ettepanek käsitleb liikmesriikide vabadust keelata/piirata üksnes GM sortide kasvatamist, kuid mitte lubatud GM seemnete vaba turustamist ELi piires või selliste seemnete importi kolmandatest riikidest, kui see on ELi tasandil lubatud.

C. Mõju teistele tootmistüüpidele ja tootmisahela järgmise etapi käitlejatele/kasutajatele

Seoses teist tüüpi tootmisega võib GMOde välistamine teatavates piirkondades ning erinevate tootmisahelate koondamine tuua kasu mahe- või tavapõllumajandustoodete tootjatele ja tarbijatele ning vähendada eraldamise kulusid. Mõju lõplikele tarbijahindadele on raske ennustada. Siiski võib eeldada, et tarbijate ja tootjate valik kolme erineva tüübi: mahe-, tava- või GM tooted vahel suureneb.

D. Mõju halduskuludele

See võimalus eeldatavasti vähendab riiklike kaitsemeetmete arvu, vähendades seega nii liikmesriikide, EFSA kui ka komisjoni halduskoormust ning sellega seotud menetlusi. Teisalt võib see suurendada liikmesriikide halduskulusid, kui nad püüavad jõustada võimalikke piiranguid või keelde GMO kasvatamisele. Nagu ka praeguse olukorra puhul liikmesriikides, kus kasvatamine toimuks, oleks vaja ressursse kontrolliks, seireks ja järelevalveks, eelkõige põldude tasandil, et tagada turustamisjärgsete nõuete nõuetekohane rakendamine.

2.2.2. *Sotsiaalne mõju*

Kuna üldine kasvupind käesoleva ettepaneku tagajärjel tõenäoliselt ei muutuks, võib eeldada, et ettepanekul ei ole märkimisväärset mõju töökohtadele.

Pidades silmas GMOde kasvatamisele suunatud järjest riiklikumat või piirkondlikumat lähenemisviisi, võib eeldada, et elanikkonna kaasatus riiklikku või piirkondlikku otsuste tegemisse suureneb ning liikmesriigid eraldavad rohkem vahendeid ja aega avalikkusega suhtlemiseks seoses nende otsustega. Tõenäoliselt käsitletakse sotsiaalseid, majanduslikke ja eetilisi aspekte, mis loovad aluse vastavateks otsusteks riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasandil.

2.2.3. *Keskkonnamõju*

Potentsiaalset ohtu tervisele ja keskkonnale hindab ELi tasandil jätkuvalt EFSA, tehes seda juhtumipõhiselt. EFSA võtab vastu arvamused, olles eelnevalt arvesse võtnud riikide pädevate asutuste esitatud teaduslikke andmeid, mis eelkõige on seotud piirkondlike aspektidega.

Nagu praeguse olukorra puhul võib piirkondades, kus GMOsid kasvatama hakatakse, vajalikuks osutuda riskijuhtimine ning

potentsiaalsete keskkonnamõjude järelevalve, mis toimuks vastava riskihinnangu alusel. Võimalikult heade tulemuste saavutamiseks võib oluline olla riiklike/piirkondlike asutuste ning muude võrgustike (nt põllumajandustootjate või teadlaste) aktiivne kaasamine.

2.3. Kokkuvõte

Komisjon leiab, et õigusaktide muutmine on vajalik, et saavutada õige tasakaal ELi tervise ja keskkonnaohu hindamise teaduslikel andmetel põhineva loasüsteemi säilitamise ning liikmesriikidele vabaduse andmise vahel tegelda ise GMOde kasvatamisega seotud riiklike või kohalike aspektidega. See lähenemisviis, mis säilitab GMOdele ELi lubade andmise süsteemi ning GM toidu, sööda ja seemnete vaba liikumise, vastab eeldatavasti mitmete liikmesriikide nõudmistele ning saab avaliku toetuse. Samuti ollakse seisukohal, et ettepanekust tulenev potentsiaalne majanduslik ja sotsiaalne kasu ületab tõenäoliselt võimalikke puudusi.

Liikmesriigid on eeldatavasti paremas olukorras, et teostada mõjuhindamisi, mis põhjendaksid otsuseid GMOde kasvatamise kohta oma territooriumil riiklikul/piirkondlikul/kohalikul tasandil.

3. Ettepaneku õiguslik külg

3.1. Ettepaneku sisu

Ettepanekuga muudetakse direktiivi 2001/18/EÜ, lisades sellele uue artikli, mis võimaldaks liikmesriikidel piirata või keelata lubatud GMOde kasvatamist oma territooriumidel või osadel neist muudel põhjustel kui need, mida hõlmab keskkonnaohu hindamine ELi loasüsteemi raames või nendel, mis on seotud GMOde tahtmatu sisalduse vältimisega teistes toodetes.

See muudatus kehtiks GMOde suhtes, mis on loa saanud kas direktiivi 2001/18/EÜ või määruse (EÜ) nr 1829/2003 kohaselt, mis hõlmab ka kasvatamise rakendusi, kui need puudutavad GMOsid, mis on ette nähtud kasutamiseks toorainena toidu ja sööda edasiseks tootmiseks. Muudatust kohaldataks ka seemnete ja taimede paljundusmaterjali kõikide sortide suhtes, mida viiakse turule asjakohaste ELi õigusaktide kohaselt[11].

Liikmesriikide saavutatav vabadus puudutaks ainult GMOde kasvatamist, kuid mitte lubatud GM seemnete turuleviimist ja importi, mis peab jätkuma takistusteta siseturu ja liidu vastavate rahvusvaheliste kohustuste raamistikus. Ettepanekus sätestatakse kahte tüüpi tingimused, mille korral liikmesriigid võivad võtta meetmeid.

1. Kuna GMOde ohu hindamine inimeste/loomade tervise ja keskkonna seisukohast toimub ELi tasandil, siis on liikmesriikidel olemasoleva õigusraamistiku kohaselt võimalus algatada erimenetlusi, nagu direktiivi 2001/18/EÜ kaitseklausel (artikkel 23) või määruse (EÜ) nr 1829/2003

[11] Direktiivid 2002/53/EÜ ja 2002/55/EÜ.

kohane erakorraline meede (artikkel 34), kui on tõsine põhjus arvata, et lubatud toode võib kujutada tõsist ohtu tervisele ja keskkonnale. Sellest tulenevalt sätestatakse ettepanekus, et liikmesriigid ei või GMOde kasvatamise riikliku keelu õigustamiseks algatada tervise ja keskkonna kaitsemeetmeid nendest erimeetmetest väljaspool. Selle tingimuse eesmärk on säilitada ELi õigusaktidega kehtestatud loasüsteem, mis põhineb teaduslikel andmetel.

2. Liikmesriigid võivad siiski leida muid põhjusi (kui need, mida hõlmab keskkonnamõju hindamine ELi loasüsteemi kohaselt), et keelata või piirata GMOde kasvatamist oma territooriumil. Liikmesriikide võetavad meetmed peavad olema vastavuses Euroopa Liidu lepinguga (ELL) ja Euroopa Liidu toimimise lepinguga (ELTL), eelkõige seoses mittediskrimineerimise põhimõttega oma- ja välismaiste toodete vahel ja koguseliste kaubanduspiirangutega liikmesriikide vahel (ELTLi artiklid 34 ja 36). Lisaks peavad meetmed olema vastavuses ELi rahvusvaheliste kohustustega, eriti nendega, mis on võetud Maailma Kaubandusorganisatsiooni raames.

3.2. Vahendi valik

Ettepanek on vormistatud määrusena, kuigi sellega muudetakse direktiivi.

Sellise valiku põhjus on asjaolu, et ettepanek on üldkasutatav, tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides. Lisaks ei sisalda ettepanek sätteid, mis vajaksid ülevõtmist, vaid sellega antakse liikmesriikidele õiguslik alus meetmete võtmiseks.

3.3. Subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõte

3.3.1. *Ettepaneku kooskõla subsidiaarsuse põhimõttega.*

Vastavalt ELL artikli 5 lõikele 3 võtab liit valdkondades, mis ei kuulu liidu ainupädevusse, kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega meetmeid ainult niisuguses ulatuses ja siis, kui liikmesriigid ei suuda riigi, piirkonna või kohalikul tasandil piisavalt saavutada kavandatava meetme eesmärke, kuid kavandatud meetme ulatuse või toime tõttu saab neid paremini saavutada liidu tasandil.

ELTLi artikli 2 lõike 2 kohaselt, kui aluslepingud annavad liidule teatud valdkonnas liikmesriikidega jagatud pädevuse, võivad nii liit kui ka liikmesriigid selles valdkonnas õiguslikult siduvaid akte menetleda ja vastu võtta. Selle sätte viimases lauses on öeldud, et liikmesriigid teostavad oma pädevust ainult niivõrd, kuivõrd liit on otsustanud oma pädevuse teostamise lõpetada.

Praegune ELi õigusraamistik ühtlustab täielikult GMOde kasvatamise. Siiski võivad liikmesriigid võtta põhjendatud meetmeid, mis piiravad või keelavad GMOde kasvatamist, kuid ainult tingimustel, mis on selles õigusraamistikus sätestatud (eelkõige kaitseklauslid ja kiireloomulised meetmed, kui on kindlaks tehtud tõsine oht tervisele ja keskkonnale, ja

direktiivi 2001/18/EÜ artikli 26a kohaselt, et vältida lubatud GMOde sattumist muudesse toodetesse).

Kogemused on näidanud, et GMOde kasvatamine on küsimus, millega põhjalikumalt tegelevad liikmesriigid, kas tsentraliseeritult või piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Asi on tihedalt seotud maakasutusega, kohaliku põllumajandusstruktuuri nõuetega, eraldatud tootmisahelatega ja tarbijate nõudmistega. Erinevalt GMOde ohutuse hindamisest, mille põhimõtted on ühised terves ELis, või GMOde impordi ja turustamisega seotud küsimustest, mis peavad jääma ELi tasandi pädevusse, peetakse GMOde kasvatamist väga tugeva kohaliku/piirkondliku dimensiooniga teemaks. Sellisena peetakse riiklikku, piirkondlikku või kohalikku tasandit otsuste tegemiseks kõige asjakohasemaks, et tegelda GMOde kasvatamise eripäraga.

Kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega ning kohaldades ELLi artikli 5 lõike 3 viimast lauset, peaks liikmesriikidele jääma võimalus võtta vastu eeskirju GMOde kasvatamiseks oma territooriumil, kui GMO on legaalselt viidud ELi turule, eeldusel et need meetmed ei mõjuta GMOde turuleviimist ja importi ning meetmed on kooskõlas asutamislepingute ja ELi rahvusvaheliste kohustustega, eriti nendega, mis on võetud Maailma Kaubandusorganisatsiooni raames.

3.3.2. *Ettepaneku kooskõla proportsionaalsuse põhimõttega.*

ELLi artikli 5 lõikes 4 on sätestatud, et kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ei või liidu meetme sisu ega vorm minna aluslepingute eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

Liidu tegevus on ettepaneku kohaselt piiratud, et võimaldada liikmesriikidel võtta põhjendatud meetmeid GMOde kasvatamise kohta. Ettepanekuga ettenähtud piirid (liikmesriikide võetavad riiklikud meetmed ei tohi põhineda põhjendustel, mida hõlmab keskkonnamõju hindamine ELi loasüsteemi kohaselt, ning nad peavad olema kooskõlas aluslepingutega ja asjakohaste rahvusvaheliste kohustustega) ei takista ELil aluslepingute eesmärkide saavutamist. Liikmesriikide võetavad meetmed võivad käsitleda üksnes GMOde kasvatamist ning mitte geneetiliselt muundatud seemnete ja taimede paljundusmaterjali ega ka nendest või nende saagist saadavate toodete vaba ringlust ja importi.

Võrreldes praeguse olukorraga see sidusrühmadele (nt biotehnoloogia- ja põllumajandusettevõtted) ja tarbijatele tõenäoliselt täiendavaid kulusid kaasa ei too. Mõnel liikmesriigil on võib-olla tarvis eraldada täiendavaid haldusvahendeid, et tulla toime potentsiaalselt suurema vajadusega kontrollide ja seire järele, kuid need kulud ei ole tõenäoliselt ülemäära suured ega ka põhjendamatud. Eespool esitatud majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnaga seotud mõjud näitavad, et tootjatele, tarbijatele ega muutele osapooltele ei kaasne ülemäärast koormust, kulu või puudusi võrreldes praeguse olukorraga.

4. Mõju eelarvele

Kõnealusel ettepanekul Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta ei ole finantsmõju liidu eelarvele.

Ettepanek ei mõjuta väikesi ja keskmise suurusega ettevõtteid teistmoodi, kui praegune olukord.

2010/0208 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse direktiivi 2001/18/EÜ seoses liikmesriikidega võimalusega piirata või keelata oma territooriumil GMOde kasvatamist

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,[12]

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust,[13]

pärast ettepaneku edastamist riikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt[14]

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. märtsi 2001. aasta direktiivis 2001/18/EÜ (geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta ja nõukogu direktiivi 90/220/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta)[15] ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2003. aasta määruses (EÜ) nr 1829/2003 (geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kohta)[16] on sätestatud geneetiliselt muundatud organismide (GMO) lubamise terviklik õiguslik raamistik, mida kohaldatakse GMOde suhtes, mis on ette nähtud kasvatamiseks kogu ELi piires, ning samuti seemnete ja muu taimede paljundusmaterjali suhtes (edaspidi „kasvatamiseks ettenähtud GMOd”).

(2) Nende õigusaktide kohaselt peavad kasvatamiseks ettenähtud GMOd läbima individuaalse ohuhindamise enne, kui antakse luba nende liidu turule viimiseks. Selle lubade andmise korra eesmärk on tagada inimeste elu ja tervise, loomade tervise ja heaolu ning keskkonna ja tarbijate huvide kaitse, tagades samal ajal siseturu tõhusa toimimise.

---

12 ELT C […], […], lk […].
13 ELT C […], […], lk […].
14 ELT C […], […], lk […].
15 EÜT L 106, 17.4.2001, lk 1.
16 ELT L 268, 18.10.2003, lk 1.

(3) Lisaks turuleviimise loale peavad geneetiliselt muundatud sordid olema vastavuses ELi õigusaktidega seemnete ja paljundusmaterjali turustamise kohta, nagu on sätestatud nõukogu 14. juuni 1966. aasta direktiivis 66/401/EMÜ söödakultuuride seemne turustamise kohta, nõukogu 14. juuni 1966. aasta direktiivis 66/402/EMÜ teraviljaseemne turustamise kohta,[17] nõukogu 13. juuni 2002. aasta direktiivis 2002/53/EÜ, ühise põllumajandustaimesortide kataloogi kohta,[18] nõukogu 13. juuni 2002. aasta direktiivis 2002/54/EÜ peediseemne turustamise kohta,[19] nõukogu 13. juuni 2002. aasta direktiivis 2002/55/EÜ köögiviljaseemne turustamise kohta,[20] nõukogu 13. juuni 2002. aasta direktiivis 2002/56/EÜ seemnekartuli turustamise kohta,[21] nõukogu 13. juuni 2002. aasta direktiivis 2002/57/EÜ õli- ja kiudtaimede seemne turustamise kohta,[22] nõukogu 9. aprilli 1968. aasta direktiivis 68/193/EMÜ viinamarjade vegetatiivse paljundusmaterjali turustamise kohta,[23] nõukogu 20. juuli 1998. aasta direktiivis 98/56/EÜ dekoratiivtaimede paljundusmaterjali turustamise kohta,[24] nõukogu 22. detsembri 1999. aasta direktiivis 99/105/EÜ metsapaljundusmaterjali turustamise kohta[25] ja nõukogu 29. septembri 2008. aasta direktiivis 2008/90/EÜ, puuviljade tootmiseks ettenähtud viljapuude paljundusmaterjali ja viljapuude turustamise kohta[26]. Nende õigusaktide hulgas sisaldavad direktiivid 2002/53/EÜ ja 2002/55/EÜ sätteid, mis lubavad liikmesriikidel teatavatel täpselt määratletud tingimustel keelata mingi sordi kasutamine oma territooriumil või osal sellest või sätestada asjakohased tingimused sordi kasvatamiseks.

(4) Kui on saadud ELi GMOde õigusraamistiku kohane luba GMO kasvatamiseks ning see vastab – sordi puhul, mida kavatsetakse turule viia – ELi õigusaktidele seemnete ja paljundusmaterjali turustamise kohta, siis ei ole liikmesriikidel õigust keelata, piirata või takistada selle vaba ringlust oma territooriumil, välja arvatud tingimustel, mis on määratletud ELi õigusaktides.

(5) Kogemused on siiski näidanud, et GMOde kasvatamine on küsimus, millega põhjalikumalt tegelevad liikmesriigid, kas tsentraalsel või piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Erinevalt GMOde impordi ja turustamisega seotud küsimustest, mis peavad jääma ELi tasandi pädevusse, peetakse GMOde kasvatamist väga tugeva kohaliku/piirkondliku dimensiooniga teemaks. ELTLi artikli 2 lõike 2 kohaselt tuleks seega liikmesriikidele anda võimalus võtta vastu eeskirju GMOde tõhusa kasvatamise kohta oma territooriumil, kui on saadud luba GMO ELi turule viimiseks.

(6) Selle taustal ning kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega tundub asjakohane anda liikmesriikidele rohkem vabadust otsustamaks, kas nad soovivad oma territooriumil GMOsid kasvatada või mitte, ilma et muudetaks liidu GMOdele lubade andmise süsteemi ning eraldiseisvana meetmetest, mida liikmesriigid võivad võtta direktiivi

---

17 EÜT L 125, 11.7.1966, lk 2298.
18 ELT L 268, 18.10.2003, lk 1..
19 EÜT L 193, 20.7.2002, lk 12.
20 EÜT L 193, 20.7.2002, lk 33.
21 EÜT L 193, 20.7.2002, lk 60.
22 EÜT L 193, 20.7.2002, lk 74
23 EÜT L 93, 17.4.1968, lk 15.
24 EÜT L 226, 13.8.1998, lk 16.
25 EÜT L 11,15.1.2000,lk 17.
26 ELT L 267, 8.1.2008, lk 8.

2001/18/EÜ artikli 26a kohaldamiseks, et vältida GMOde tahtmatut sattumist muudesse toodetesse.

(7) Liikmesriikidele tuleks seepärast anda luba võtta meetmeid, mis piiraksid või keelaksid kõikide või mõnede GMOde kasvatamist kogu oma territooriumil või osal sellest, ning muuta vajadusel neid meetmeid kõikides asjaomasele GMOle loa andmise, korduvloa andmise või turult kõrvaldamise menetluse etappides. See peaks kehtima ka kõikide geneetiliselt muundatud seemnete ja taimede paljundusmaterjali sortide korral, mis on turule viidud seemnete ja taimede paljundusmaterjali turustamist käsitlevate ELi õigusaktide kohaselt, eelkõige kooskõlas direktiividega 2002/53/EÜ ja 2002/55/EÜ. Meetmed võiksid käsitleda üksnes GMOde kasvatamist ning mitte geneetiliselt muundatud seemnete ja taimede paljundusmaterjali ega ka nendest või nende saagist saadavate toodete vaba ringlust ja importi. Samuti ei tohiks meetmed mõjutada geneetiliselt muundamata seemnete ja taimede paljundusmaterjali, millest leitakse ELis lubatud GMOde juhuslikke või tehniliselt vältimatuid jälgi.

(8) GMOdele lubade andmise õigusraamistiku kohaselt ei saa liikmesriigid üle vaadata ELi tasandil kehtestatud inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitse taset ning seda olukorda ei tohi muuta. Siiski võivad liikmesriigid võtta meetmeid, mis piiravad või keelavad kõikide või teatavate GMOde kasvatamist kogu oma territooriumil või osal sellest, muudel avaliku huviga seotud põhjustel kui need, mida on nimetatud ELi ühtlustatud eeskirjades, kus sätestatakse menetlused, mis võtaks arvesse ohtusid, mida GMOde kasvatamine võib põhjustada tervisele ja keskkonnale. Lisaks peavad need meetmed olema kooskõlas aluslepingutega, eelkõige seoses mittediskrimineerimise põhimõttega oma- ja välismaiste toodete vahel ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitega 34 ja 36, samuti ELi rahvusvaheliste kohustustega, eriti Maailma Kaubandusorganisatsiooni kontekstis.

(9) Subsidiaarsuse põhimõttest lähtuvalt ei ole käesoleva määruse eesmärk ühtlustada kasvatamise tingimusi liikmesriikides, vaid anda liikmesriikidele vabadus kasutada GMOde oma territooriumil kasvatamise keelustamiseks muid põhjusi, kui teaduslik hinnang keskkonna- või terviseohu kohta. Pealegi ei täidetaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiivi 98/34/EÜ (millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest teatamise kord)[27] üht eesmärki, milleks on võimaldada komisjonil kaaluda siduvate õigusaktide vastuvõtmist ELi tasandil, teavitades süstemaatiliselt liikmesriikide kõnealuse direktiivi kohaselt võetud meetmetest. Kuna meetmed, mida liikmesriigid võivad käesoleva määruse alusel võtta, ei saa olla seotud olemasolevate õigusaktide alusel lubatud GMOde turuleviimisega ning seega ei muuda need kehtivate õigusaktide kohaselt lubatud GMOde turule viimise tingimusi, siis ei tundu teatamise kord, mis on sätestatud direktiivis 98/34/EÜ komisjonile kõige kohasema teabekanalina. Seega erandina direktiivi 98/34/EÜ ei kohaldata. Et komisjon oleks meetmetest teadlik, siis tundub proportsionaalsem lihtsam süsteem, millega teavitatakse meetmetest enne nende võtmist. Seega tuleks meetmetest, mida liikmesriik kavatseb võtta, teatada koos põhjendusega komisjonile ja teistele liikmesriikidele üks kuu enne nende võtmist.

(10) Määruse (EÜ) nr 1829/2003 artikli 7 lõikes 8 ja artikli 19 lõikes 8 on sätestatud, et A ja D osas tehtud viiteid direktiivi 2001/18/EÜ C osa alusel lubatud GMOdele

[27] EÜT L 204, 21.7.1998, lk 37.

käsitletakse ühtlasi viidetena kõnealuse määruse alusel lubatud GMOdele. Samamoodi peaks käesoleva määruse alusel võetavaid meetmeid kohaldama määruse (EÜ) nr 1829/2003 kohaselt lubatud GMOde suhtes.

(11) Seetõttu tuleks direktiivi 2001/18/EÜ vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1
Direktiivi 2001/18/EÜ muudatus

Alates käesoleva määruse jõustumiskuupäevast lisatakse direktiivile 2001/18/EÜ järgmine artikkel:

„Artikkel 26b
Kasvatamine

Liikmesriigid võivad võtta meetmeid, mis piiravad või keelavad kõigi või teatavate käesoleva direktiivi C osa või määruse (EÜ) nr 1829/2003 kohaselt lubatud GMOde kasvatamist kogu oma territooriumil või osal sellest, kaasa arvatud geneetiliselt muundatud seemnete ja taimede paljundusmaterjali sordid, mis on turule viidud seemnete ja taimede paljundusmaterjali turustamist käsitlevate ELi õigusaktide kohaselt, eeldusel, et:

a) need meetmed põhinevad muudel põhjendustel kui kahjuliku mõju hindamine tervisele ja keskkonnale, mis tuleneb GMOde tahtlikust keskkonda viimisest või turuleviimisest;

ning

b) meetmed on kooskõlas aluslepingutega.

Erandina direktiivist 98/34/EÜ tuleks põhjendatud meetmetest, mida liikmesriik kavatseb käesoleva artikli alusel võtta, teatada teavitamise eesmärgil komisjonile ja teistele liikmesriikidele üks kuu enne nende võtmist.”

Artikkel 2
Jõustumine

Käesolev määrus jõustub […] päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja aluslepingute kohaselt liikmesriikides vahetult kohaldatav.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja